

УДК 338.242 (477)

Аналіз вітчизняного страхового ринку

Бессонова А.В.

студентка

ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет»

Бессонова С.І.

кандидат економічних наук,

доцент кафедри «Облік та аудит»

ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет»

У статті розглянуто проблеми розвитку страхового бізнесу України на сучасному етапі. Проведено аналіз нормативно-законодавчої бази, яка регламентує діяльність вітчизняних страхових компаній. Проведено дослідження діяльності вітчизняного ринку страхування, яке відобразило низку проблем. Внесено пропозиції щодо вдосконалення механізмів функціонування вітчизняного страхування, підвищення конкурентоспроможності, залучення інвестицій, розширення страхових послуг, оптимізації та вдосконалення законодавчої бази, адаптування вітчизняного ринку до світових стандартів. Упровадження сучасних технологій у галузі страхування та вдосконалення стандартів якості обслуговування у цій сфері дадуть змогу повернути довіру населення, залучити додаткові інвестиційні ресурси і підвищити привабливість вітчизняного страхового ринку. Ці заходи дадуть змогу страховим компаніям бути гідно представленими на міжнародному ринку і конкурувати зі страховими системами розвинених країн.

Ключові слова: страховий ринок, страхові послуги, страхові премії (валові, чисті), страхові виплати (валові, чисті), рівень страхових виплат.

Bessonova A.V., Bessonova S.I. АНАЛИЗ ОТЕЧЕСТВЕННОГО СТРАХОВОГО РЫНКА

В статье рассмотрены проблемы развития страхового бизнеса Украины на современном этапе. Проведен анализ нормативно-законодательной базы, регламентирующей деятельность отечественных страховых компаний. Проведено исследование деятельности отечественного рынка страхования, которое отразило ряд проблем. Внесены предложения по усовершенствованию механизмов функционирования отечественного страхования, повышению конкурентоспособности, привлечению инвестиций, расширению страховых услуг, оптимизации и усовершенствованию законодательной базы, адаптации отечественного рынка к мировым стандартам. Внедрение современных технологий в области страхования и усовершенствование стандартов качества обслуживания в этой сфере позволят вернуть доверие населения, привлечь дополнительные инвестиционные ресурсы и повысить привлекательность отечественного страхового рынка. Эти мероприятия позволят страховым компаниям достойно быть представленными на международном рынке и конкурировать со страховыми системами развитых стран.

Ключевые слова: страховой рынок, страховые услуги, страховые премии (валовые, чистые), страховые выплаты (валовые, чистые), уровень страховых выплат.

Bessonova A.V., Bessonova S.I. ANALYSIS OF THE DOMESTIC INSURANCE MARKET

The article deals with the problem of the development of insurance business in Ukraine at the present stage. The analysis of the legal and regulatory framework governing the activities of domestic insurance companies. The research activities of the domestic insurance market, which reflected a number of problems. It made a number of proposals to improve the functioning of the domestic insurance mechanisms, increase competitiveness, attract investment, expand insurance services, optimization and improvement of the legal framework, adapting the domestic market to the international standards. The introduction of modern technologies in the field of security and improvement of quality of service standards in this area will enable to regain the trust of the population, to attract additional investment resources and increase the attractiveness of the domestic insurance market, enabling insurance companies to be represented adequately in the international market and compete with the insurance systems of developed countries.

Keywords: insurance market, insurance services, insurance premiums (gross, net), insurance premiums (gross, net), the level of insurance payments.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Важливим елементом національної економіки будь-якої країни є страховий ринок. Страхування займає центральне місце

в системі господарювання країни, що базується на ринкових засадах, забезпечуючи, з одного боку, надійний страховий захист від ризиків суб'єктів ринкових відносин, страхо-

вому захисті майнових інтересів членів суспільства та потреби економіки в інвестиційних ресурсах – з іншого. Страхування є стратегічно важливим та перспективним сегментом економіки, що дає змогу забезпечити соціально-економічну стабільність у суспільстві, компенсацію збитків у результаті настання несприятливих подій, знижує витратну частину бюджетів різних рівнів та є джерелом внутрішніх довгострокових інвестицій в економіку країни [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

На сучасному етапі розвитку економіки гостро постає питання залучення інвестиційних ресурсів до промислового сектору. За умов нестачі власних коштів, певних обмежень банківського сектору, недостатнього розвитку фондового ринку загострюється проблема пошуку додаткових нетрадиційних джерел фінансування. Страховий сектор належить до небанківських організацій та здатен залучати ресурси у вітчизняну промисловість.

Дослідженню та вирішенню проблем ефективності діяльності страхового сектору присвячено багато робіт вітчизняних науковців та педагогів. Це такі наприклад, як: І.Ю. Рудь, І.П. Малікова, Б.Й. Візіров, В.Д. Базилевич, Н.С. Колпакова, Т.С. Гавріляк, Т.М. Журавель, С.Ю. Романенко та ін.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті – аналіз розвитку національного страхового ринку, визначення проблем його ефективного функціонування, а також пріоритетних напрямів їх подолання для формування комплексної оцінки стану страхового бізнесу в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Страховий ринок – це важливий та невід’ємний атрибут будь-якої країни з ринковою економікою, оскільки він забезпечує дієву систему захисту майнових інтересів і прав громадян та юридичних осіб, підтримує соціальну стабільність та економічну безпеку держави. Страховий ринок також є важливим фінансовим інструментом регулювання національної економіки та потужним джерелом акумулювання коштів для їх подальшого довготермінового інвестування в національне господарство [2].

В Україні страховий ринок є недостатньо розвиненим, тому актуальним є питання розвитку її страхового ринку, зумовлене необхідністю розроблення державної політики ефективного розвитку страхування в поєднанні із загальнонаціональними економічними пріоритетами, яка б передбачала умови для

подальшого розвитку законодавчо-нормативної бази, визначення основних напрямів формування механізму страхових послуг для забезпечення соціального захисту.

Ринок страхових послуг є другим за рівнем капіталізації серед інших небанківських фінансових ринків після недержавних пенсійних фондів. Загальна кількість страхових компаній станом на 30.09.2016 становила 323, у тому числі СК life – 43 компанії, СК non-life – 280 компаній (станом на 30.09.2015 – 368 компаній, у тому числі СК life – 50 компаній, СК non-life – 318 компаній). Кількість страхових компаній має тенденцію до зменшення, так, за дев’ять місяців 2016 р. порівняно з аналогічним періодом 2015 р. кількість компаній зменшилася на 45 СК. Графічно кількість страхових компаній представлено на рис. 1.

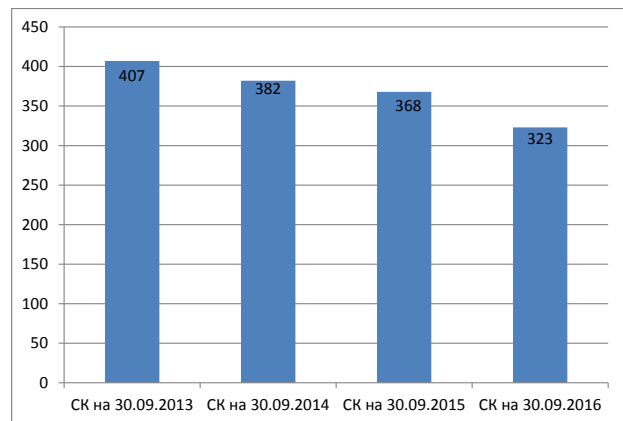

Рис. 1. Аналіз кількості вітчизняних страхових компаній за період 2013–2016 рр.

Порівняно з дев’ятьма місяцями 2015 р. на 3 125,5 млн. грн. (14,4%) збільшився обсяг надходжень валових страхових премій, обсяг чистих страхових премій збільшився на 2 842,0 млн. грн. (17,0%). Збільшення валових страхових премій відбулося майже за всіма видами страхування, а саме: автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка» – збільшення валових страхових платежів на 185,6 млн. грн. (19,0%); страхування життя (збільшення валових страхових платежів на 483,9 млн. грн. (32,2%)); медичне страхування (збільшення валових страхових платежів на 317,3 млн. грн. (21,5%)); страхування відповідальності перед третіми особами (збільшення валових страхових платежів на 267,0 млн. грн. (26,6%)); страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ (збільшення валових страхових платежів на 263,2 млн. грн. (18,4%)); страхування

майна (збільшення валових страхових платежів на 243,0 млн. грн. (9,5%)); страхування від нещасних випадків (збільшення валових страхових платежів на 221,3 млн. грн. (59,0%)); страхування медичних витрат (збільшення валових страхових платежів на 209,5 млн. грн. (58,7%)); страхування кредитів (збільшення валових страхових платежів на 189,8 млн. грн. (64,6%)); страхування вантажів та багажу (збільшення валових страхових платежів на 123,3 млн. грн. (4,6%)).

Порівняльна динаміка чистих страхових премій та виплат відображена на рис. 2.

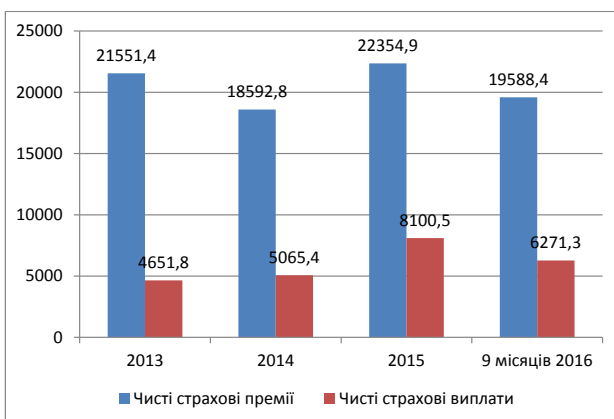

Рис. 2. Порівняльна динаміка страхових премій та виплат за період 2013 р. – 9 міс. 2016 р.

Обсяг валових страхових виплат або відшкодування порівняно з дев'ятьма місяцями 2015 р. збільшився на 596,5 млн. грн. (34,2%), обсяг чистих страхових виплат збільшився на 468,4 млн. грн. (32,1%). Зростання обсягів валових страхових виплат за дев'ять місяців 2016 р. мало місце у більшості основних системоутворюючих видах страхування. Найбільше збільшення валових страхових виплат відбулося з таких видів страхування: страхування кредитів (збільшення валових страхових виплат на 606,9 млн. грн. (9 разів)), автострахування (збільшення валових страхових виплат на 456,1 млн. грн. (19,6%)), страхування фінансових ризиків (збільшення валових страхових виплат на 306 млн. грн. (89,7%)). Водночас зменшилися валові страхові виплати зі страхування майна – на 213,7 млн. грн. (69,5%) та страхування життя – на 76,5 млн. грн. (20,4%) [3].

Але варто звернути увагу на те, що на вітчизняному ринку страхування існує велика різниця між чистими страховими преміями та виплатами. Так, у 2013 р. страхові виплати становили 21,6%, у 2014 р. – 27,2%, у 2015 р. – 36,2%, у 2016 р. – 32%. Хоча тенденція до

збільшення страхових виплат спостерігається, але зарубіжні страхові компанії виплачують своїм клієнтам майже 98% страхових премій. Це негативно відображається на залученні інвестиційних ресурсів до страхових компаній та свідчить про певний ступінь недовіри населення до страхового сектору. І це є однією з важливіших проблем страхового ринку України, тому необхідно запроваджувати попит європейського та світового страхового ринків, інформувати населення про переваги вкладів збережень у страхові компанії.

Висновки з цього дослідження. Отже, проведені дослідження показали, що вітчизняний страховий ринок ще формується і достатньо відстає від вимог європейського та світового ринків. Для скорочення цього розриву українським страховикам необхідно впроваджувати зарубіжний страховий досвід з урахуванням вітчизняних вимог та змінювати власні моделі функціонування. Необхідно розробити такий механізм державного регулювання страхових компаній, який зможе адаптувати вітчизняний ринок до світових стандартів, задіяти сучасні технології в галузі страхування та вдосколені стандарти якості обслуговування у сфері страхування.

Таким чином, основними напрямками розвитку страхового ринку в Україні є:

- задоволення потреб держави та населення в якісних страхових послугах;
- прагнення в досягненні рівня страхових виплат зарубіжних країн;
- збільшення долі страхування до 5% ВВП України;
- задоволення потреб держави в інвестиційному ресурсі;
- збільшення щорічних виплат страхових відшкодувань;
- підвищення конкурентоспроможності економіки України у цілому;
- оптимізувати діяльність страхових компаній відповідно до попиту на послуги страхування та гарантованого рівня платоспроможності відповідно до законодавства;
- підвищення стану конкуренції між страховими компаніями;
- зниження безробіття та створення додаткових робочих місць;
- збільшення надходжень до бюджету та фондів соціального страхування за рахунок сплачених страховиками податків і внесків.

На підставі вищезазначеного можна зробити такі висновки. Страховий ринок має великий потенціал розвитку, тому важливим є створення нових можливостей у розвитку

страхового бізнесу, що може забезпечити стабільний розвиток вітчизняного страхового ринку. Страхові компанії здатні взаємодіяти з промисловим сектором, забезпечити

підприємства додатковими інвестиційними ресурсами та надати промислового сектору і населенню надійну охорону від фінансових ризиків та мінімізувати збитки.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Рудь І.Ю. Аналіз страхового України / І.О. Рудь // Гроші, фінанси і кредит. Глобальні національні проблеми економіки. – 2016. – № 10 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://global-national.in.ua/archive/10-2016/178.pdf>.
2. Малікова І.П. Статистичний аналіз страхового ринку України та його продукту / І.П. Малікова // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. Серія «Економічні науки». – 2015. – № 1(78) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://zt.knteu.kiev.ua/files/2015/№1\(78\)/uazt_2015_1_11.pdf](http://zt.knteu.kiev.ua/files/2015/№1(78)/uazt_2015_1_11.pdf).
3. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://nfp.gov.ua/files/DepFinMon/sk_l%D0%86%D0%86_2016.pdf.